

KIPAR FRANCE GORŠE

je priredil prvo razstavo že leta 1931. v Jakopičevem paviljonu. Lani začetek decembra je v svoji delavnici v Kolizeju odprl svojo drugo retrospektivno razstavo. To pot je zbral dela zadnjih sedmih let. Zaradi preprostega okolja je razstava učinkovala prav intimno. — Pokazal je vrsto večjih plastik, med njimi več osnutkov za že izvršena dela, zlasti nagrobnike in cerkvene skulpture. Večina je bila izvršena v mavcu, ki ne more podati pravega vtiska v pristnem materialu izvršenih del. Med številnimi portreti so bila poprsja znanih kulturnih delavcev, v grafiki in risbah sta pa prevladovali groteska in karikatura.

Gorše je izšel iz Meštrovičeve šole. Učiteljev vpliv je močno deloval nanj, da se ga je le stežka osvobodil, najprej v groteskni lesni plastikah, kjer je pokazal doslej še največ izvirnosti. Zdaj je že skoro povsem prebolel to odvisnost. Iz ekspresionističnega stiliziranja z močno izraženim poudarjanjem značilnosti in svojiskih posebnosti modela se je razvijal zmerom bolj v smeri naturalizma. Prirojeno nagnjenje k bizarnemu pretiravanju se mnogokrat, zlasti pri portretu, stopnjuje prav do nehotene karikature. V delih zadnjih let se trudi doseči ideal čistega kiparstva, ki mu ni za anekdotsko, literarno primes, niti za čustveno sladkobnost. Ker je vselej pošten, uporablja res plastična sredstva in se izogiba impresionistične, nekiparske težnje po slikovitosti.

V Goršetovih kompozicijah se kaže pogostoma še neka notranja neizravnanoost. Bistvenim kiparskim elementom je primešana neutemeljena ornamentalna težnja, ki ne sodi v naturalistično okolje, temveč moti celoto. Tudi v portretu je opaziti to nerazumljivo mešanje slogov. Mnogokrat je prav dobro opazovanemu in sigurno podanemu telesu prilepljena šablonska glava z obrazom, neizrazitim ko maska. Zdi se, da njegova realistična natura pogreša domišljije in umetniške iznajdljivosti.

Francè Gorše ima znatne naravne zmožnosti in čut za lepoto, tudi znanje, manjka mu pa še tista zrelost, ki rodi pravo prepričanost o svojem poklicu. Spomini in modna gesla ga še begajo. Tu je samo ena rešitev: več študija narave in kar najgloblje váse!

K. Dobida.

NOVI HUDOŽNICI

Bolj od politike je umetnost zmožna skleniti prve in najtrdnejše vezi med vsemi južnoslovanskimi narodi. Razstava sodobne bolgarske grafične umetnosti, ki smo jo februarja videli v Mariboru in nato v Ljubljani, je iznova potrdila, da ljudstev, ki žive od Zile do Črnega morja, sorodnih po krvi in duhu, ne morejo trajno ločiti državniške tvorbe in politične pregraje. Pokazala je pa razstava tudi, da pri nas in doli pod Balkanom ista vprašanja, iste skrbi in težave mučijo razmišljajoče duhove. Odkrila nam je mnogo tega, kar zamolče na banketih, kar skrbno skrivajo pred tujcem, kar pa predstavlja bistvo in os človeškega zanimanja.

Kar nam je pokazala enajstorica grafikov, članov sofijske skupine „Novi hudožnici“, je res prerez sodobnega življenja, kakršno je na Bolgarskem pa tudi drugod. To ni akademska težnja po oblikovni neoporečnosti, ni načrtna gojitev določenega „stila“, temveč je neposredna, topla podoba sedanjosti, kos življenja samega. Bolgarska mlada grafika nam ne prinaša zgolj narodopisno